

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Linear Structural Relationship Model of Factors Influencing
The Effectiveness of Small School Under Primary Educational
Service Area Office in the Northeastern Region

อาทิพย์ ศรีบุรินทร์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์นาภรณ์ นันทิ**

ดร.พงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 560 โรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ และผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอนโรงเรียน 1 คน รวมจำนวน 1,120 คน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลสูง จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน และครู จำนวน 3 คน รวมจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาวิเคราะห์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ ความเบ้ ความโด่ง องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติดังนี้ $\chi^2 = 13.33$, $df = 33$, $p = .99$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.98$, $SRMR = 0.0055$, $CN = 2297.59$ ตัวแปรที่นำมาศึกษาในรูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 83

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

2.1 อิทธิพลทางตรง มี 4 ปัจจัย คือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การจัดการความรู้

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล, ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก, รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

**ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูและวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เท่ากับ 0.46, 0.31, 0.11 และ 0.05 ตามลำดับ

2.2 อิทธิพลทางอ้อม มี 3 ปัจจัยคือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.36 โดยผ่านการจัดการความรู้และความผูกพันต่อโรงเรียนของครู การจัดการความรู้มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครู เท่ากับ0.06 และวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ0.03โดยผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

2.3 อิทธิพลรวม มี 4 ปัจจัย คือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การจัดการความรู้ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน เท่ากับ 0.83, 0.37, 0.11 และ 0.08 ตามลำดับ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) to develop the linear structural relationship model of factors influencing the effectiveness of small school. 2) to validate the linear structural relationship model of factors influencing the effectiveness of small school. 3) to study the direct, indirect and total of factors influencing the effectiveness of small school .The sample was divided into 2 groups: The 1,120 samples for quantitative research consisted of 1 principal and 1 teachers from 560 schools under primary educational service area office in the northeastern region the 16samples for qualitative research consisted of 1 principal and 3 teachers from the 4 high effectiveness schools. The research instruments were a structured interview for qualitative data which analyzed by content analysis and descriptive analysis. Rating scale questionnaire was applied for quantitative data. The earned data were analyzed to obtain mean, standard deviation, Pearson product moment correlation coefficient. Data were analyzed by the computer with statistical package was used for the skewness, kurtosis, confirmatory factor analysis then tested the consistency between the hypothesis model and the empirical data. The results of

the study revealed that :

1. The linear structural relationship model of factors influencing the effectiveness of small school under primary educational service area office in the northeastern region was fitted with the empirical data. The final model showed the statistics as follows : Chi-square = 13.33, df =33, p-Value = .99, RMSEA = 0.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.98, SRMR = 0.0055, CN = 2297.59, The studied variable could describe the variance with the small school effectiveness at 83 Percent.

2. The direct, indirect and total effects of the factors affecting of small school under primary educational service area office in the northeastern region were showed evidently according to the coefficient influence the standard as follows.

2.1 Direct effect consisted of 4 factors with the influence coefficient of Instructional leadership; knowledge management; school commitment of teachers; and constructive organizational culture with the

statistical significance at .01 level which the influencing coefficients the standard were 0.46; 0.31; 0.11; and 0.03 respectively.

2.2 Indirect effect consisted of 3 factors with the influence coefficient of Instructional leadership=0.36 with statistical significance at .01 level through knowledge management and school commitment of teachers. knowledge management = 0.06 level through school commitment of teachers. and constructive organizational culture = 0.03 level through school commitment of teachers.

2.3 Total effect consisted of 4 factors : with the influence coefficient of Instructional leadership; knowledge management; school commitment of teachers; and constructive organizational culture with the statistical significance at .01 level and the influencing coefficients the standard were 0.83; 0.37; 0.11; and 0.08 respectively.

Keywords: Factors Affecting, Effectiveness of small schools, The linear structural relationship model

ภูมิหลัง

โรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ (กรมวิชาการ, 2543 หน้า 2; กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 หน้า 1; Borich, 1992 P. 286; Klein, 1991 P. 2) การพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพนั้นย่อมจะนำไปสู่การบรรลุผลในการช่วยขจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษาต่างๆ ได้ อาทิ คุณภาพสถานศึกษาที่แตกต่างกัน คุณภาพของผู้เรียนที่มีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นความมุ่งมั่นของกระทรวงศึกษาธิการในอันที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตั้งแต่รากหญ้าของการจัดการศึกษา โดยลดความแตกต่างของการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 หน้า 17) โดยทำให้ทุกโรงเรียนมีคุณภาพหรือมีประสิทธิผลเท่าเทียมกันโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังมีปัญหามาก ซึ่งจะกล่าวถึงในเชิงบริหารจัดการไว้ 2 ประการได้แก่ 1) มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินงานสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น อัตราครุภัณฑ์ต่อคน อัตรานักเรียนต่อห้องต่อ รวมทั้งงบประมาณที่รัฐจัดอุดหนุนเฉลี่ยต่อคน 1 คนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) คุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งสรุปจากการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้วยตัวชี้วัดคุณภาพ 17 รายการของสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา ปรากฏว่า โรงเรียนยังมีขนาดเล็กจะมีระดับมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่เกือบทุกรายการ กล่าวคือ โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจำแนกขนาดตามจำนวนนักเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีนักเรียน 1 – 120 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีร้อยละการผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนต่ำกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ขนาดใหญ่กว่าจึงสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กยังมีคุณภาพต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ (พิธาน พื้นทอง, 2548 หน้า 2-3)

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีเป็นจำนวนมาก ซึ่ง Hoy & Miskel (2008 P. 241) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนและโรงเรียน พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในงานของผู้บริหารสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 หน้า 43) ที่ได้เสนอว่ากลไกสำคัญที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน คือ

ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่บทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษา และการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรหรือปัจจัย คือ คน เงิน วัสดุ และวิธีการ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นโยบายที่รัฐกำหนดไว้ และเกิด ประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งแสดงว่าการจัดการศึกษานอกจากจะต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ แล้วยังต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารอีกหลายปัจจัยจึงจะบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังซึ่งสอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2008 P. 248) ที่ได้ให้ไว้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเกิดประสิทธิผลสูงหรือต่ำ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ หลายอย่าง ได้แก่ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และนักเรียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนต้องมีบรรยากาศ ที่ดี ผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ที่เอื้อต่อการเกิดบรรยากาศที่ดี และสามารถกระตุ้น จูงใจครูสอนของตอบ ความต้องการพื้นฐานของครู ให้เกิดความเต็มใจและพึงพอใจในการทำงาน จนยอมทุ่มเททำงานอย่างเต็ม ความสามารถก็จะได้ผลลัพธ์ คือ นักเรียนมีความสำเร็จทางการเรียน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเป็นไปตาม เกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะด้านคุณภาพ การศึกษา อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีต่างๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในทุกๆ ด้าน จึงมี ความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเป็นการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างเชิงเหตุผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้พัฒนาขึ้น

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีคำถามสำหรับงานวิจัย ดังนี้

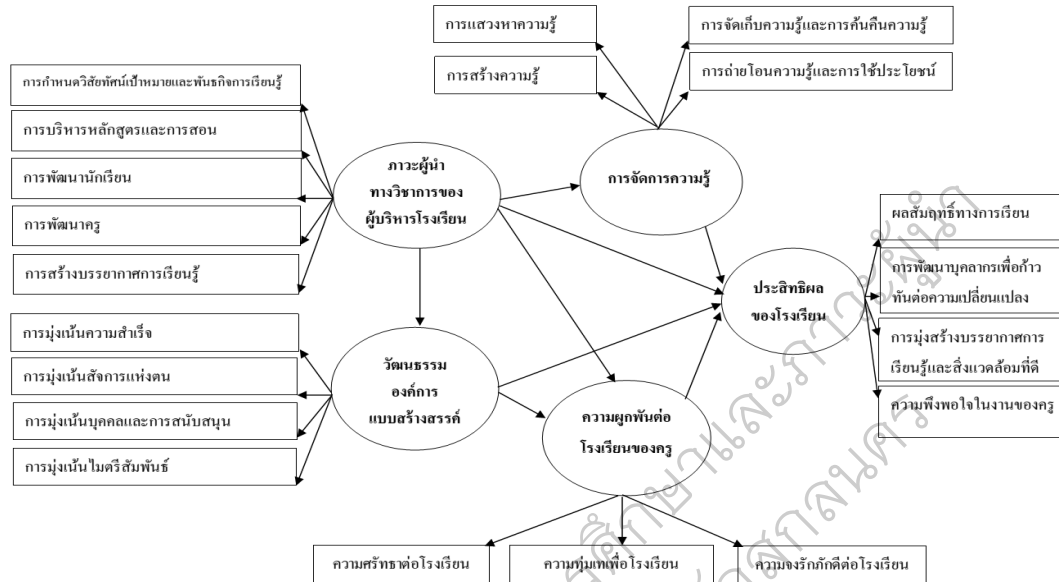
1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
3. ตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรในการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ การจัดการความรู้และความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สรุปรูปเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีตามภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบสมมุติฐานการวิจัย (Hypothetical Conceptual Model)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลสูง จำนวน 4 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน และครูจำนวน 3 คน รวมจำนวน 16 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 4,649 โรงเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าทั้งสิ้น 28 พารามิเตอร์ จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 560 โรงเรียน ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 560 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอน 1 คน รวมทั้งสิ้น 1,120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม

การเก็บเก็บรวบรวมข้อมูล

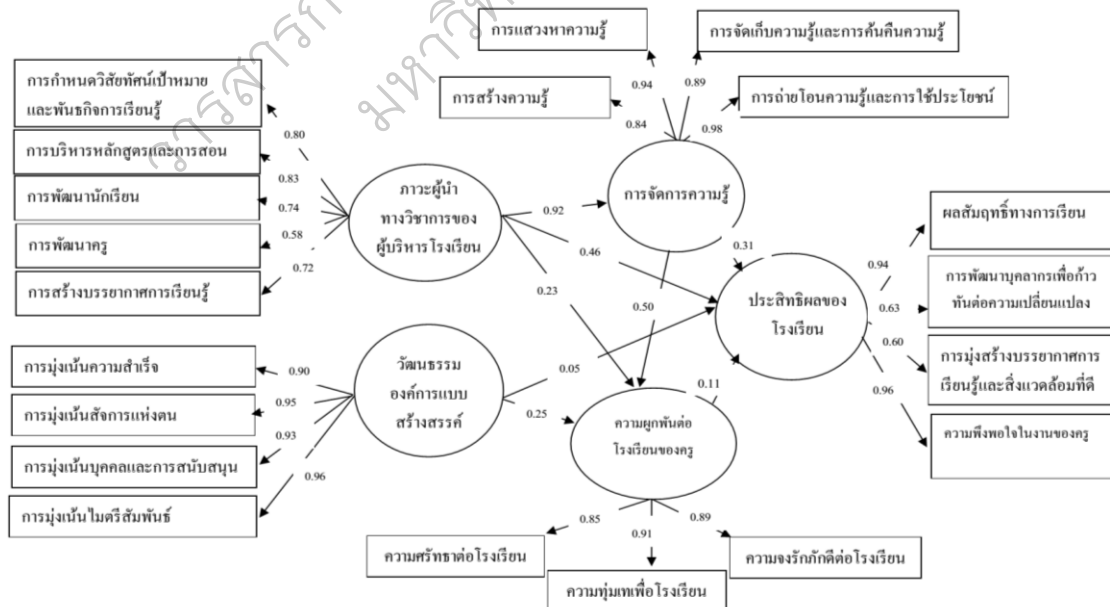
1. ขั้นตอนการวิจัย 1.1) ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น 1.2) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ 1.3) ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ 1.4) ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลข้อมูลเชิงคุณภาพ 1.5) ขั้นตอนที่ 5 การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ 1.6) ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และ 1.7) ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ (Percentage) 2. ค่าเฉลี่ย (Mean) 3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 ตัวแปรพบว่าตัวแปรแฝงทุกตัวสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีความตรงเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมถูกต้องสอดคล้องในทฤษฎีซึ่งพบว่ารูปแบบสมมุติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งพิจารณาได้จาก ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 13.33 ที่องศาอิสระ(df) 33 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .99 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 1.00 สูงกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) = 0.98 สูงกว่า 0.90 ค่ารากที่สองของเศษเหลือที่ทำให้เป็นค่ามาตรฐาน (SRMR) = 0.0055 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) = 2297.59 ซึ่งมากกว่า 200 และค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (ผลหารของค่าไค-สแควร์ด้วยค่าองศาอิสระ) ได้เท่ากับ 0.40 ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standard residual) มีค่าสูงสุด = 2.15 จึงถือว่ารูปแบบสมมุติฐาน มีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

$\chi^2=13.33$, $df=33$, $p\text{-value}=0.99$, $RMSEA=0.00$, $\text{ค่า CN}=2297.59$, $\text{ค่าดัชนี GFI}=1.00$, และ $AGFI=0.98$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรูปแบบสุดท้ายมีค่าสถิติดังต่อไปนี้ $\chi^2 = 13.33$, $df = 33$, $p = .99$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.98$, $SRMR = 0.0055$, $CN = 2297.59$, $Standard\ residual = 2.15$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยทุกปัจจัยในรูปแบบทั้ง 4 ปัจจัย สามารถรวมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 83 ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้

2. การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.83 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.46 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.36 ผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครู เท่ากับ 0.46 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งนั่นหมายถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพมีผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณลักษณะที่หลักสูตรต้องการ ทั้งนี้ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลหลักในการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนแบบต่างๆ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศ กำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรกำหนด คุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติของการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sheppard (1996) ที่พบว่าพฤติกรรมความมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ McEwan (2001) ซึ่งได้เสนอถึงขั้นตอนการเป็นผู้นำทางวิชาการไว้ว่าผู้บริหารจะต้องสามารถทำงานวิชาการร่วมกับครูได้ต้องสร้างนวัตกรรมและบรรยากาศที่นำจะนำไปสู่การเรียนรู้ นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ จากผลการวิจัย ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 ผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครูเท่ากับ 0.46 แสดงว่าผู้บริหารถึงแม้จะมีบทบาทที่จะปฏิบัติในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยก็จริง แต่บทบาทของการเป็นผู้สนับสนุนก็มีส่วนสำคัญยิ่ง เช่น การสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแบบเปิด เป็นต้นและส่งเสริมให้ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนเป็นผลให้ครูเกิดแรงจูงใจ เกิดความศรัทธา ความทุ่มเทในการทำงานอุทิศตนในการปฏิบัติงาน เพราะครูมีขวัญกำลังใจ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำงานให้เป็นแบบอย่าง ทุ่มเทเพื่องานอย่างแท้จริง ซึ่งการที่ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่นๆ นั้นเป็นผลให้ผู้บริหารรู้จักเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy และ Hoy (2003) ที่กล่าวถึงผู้บริหารโรงเรียนว่าบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ แต่การปฏิบัติการสอนเป็นหน้าที่ของครู ผู้บริหารโรงเรียนเพียงแต่มีหน้าที่รับผิดชอบ การพัฒนาบรรยากาศของโรงเรียน ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติการสอนที่ดีที่สุด แสดงว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2.2 วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ พบว่า มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.08 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.05 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กผ่านทางความผูกพัน ต่อโรงเรียนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.03 วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร เมื่อ พิจารณาตัวแปรที่อธิบาย ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์พบว่า การมุ่งเน้นความสำเร็จ การมุ่งเน้น ลัทธิแห่งตน การมุ่งเน้น บุคคลและการสนับสนุน และการมุ่งเน้นโมดริสสัมพันธ์ เพราะการที่มีวัฒนธรรมในการ ทำงานที่เหมาะสมย่อมจะ เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้สมาชิกภายในองค์การมีความเต็มใจและสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ พินิจ หนูเกตุ (2550 หน้า 1-2) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรม องค์การและความพึงพอใจ ในงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลขององค์การได้แก่ วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์สามารถพยากรณ์ ประสิทธิภาพขององค์การได้มากถึง ร้อยละ 68 การค้นพบปัจจัยวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียน ขนาดเล็ก มีการกำหนด แผนงานด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความรับผิดชอบและความกระตือรือร้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นความสำเร็จ มีผลงานที่สร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าได้รับ ผลตอบแทนอย่างยุติธรรมส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการศึกษาดูงาน อบรมและการศึกษาต่อเนื่อง ร่วมกันจัดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Cooke and Lafferty (1989) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการริเริ่มสร้างสรรค์งานให้ความสำคัญกับบุคลากร ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานและให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ซึ่งทำให้บุคลากรในองค์การมีความ กระตือรือร้น เต็มใจในการทำงานและปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ Shortell and others (1991 PP. 314-355) ยังได้ศึกษาพบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ขององค์การมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพขององค์การ

2.3 การจัดการความรู้ พบว่า มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.37 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กผ่านทางความผูกพันต่อโรงเรียนของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.06 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการให้คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้ และนำทรัพยากรความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาบุคคล หรือองค์การผ่านการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การคัดเลือกและสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การประมวล และกลั่นกรองความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเข้าถึงความรู้ การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ การติดตามและตรวจประเมินความรู้ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อใช้ความรู้ร่วมกันในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา รวมไปถึงมีการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลใน องค์การ ยกเว้นความรู้โดยที่ความรู้นั้นจะต้องถูกต้องและสอดคล้องกับบุคคลและเวลาตามองค์ประกอบของ Marquardt (1996) ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2550 หน้า 12-23) ได้เสนอความเห็นถึงเหตุผลที่องค์การต่างๆ ในปัจจุบันจะต้องมีการนำการจัดการความรู้มาใช้ คือ เพื่อเก็บความทรงจำขององค์การไว้

2.4 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พบว่า มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าความผูกพันต่อองค์การของครู เป็นความรู้สึกและการแสดง พฤติกรรมต่อองค์การที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ โดยมีความเชื่อมั่นและยอมรับจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยการเต็มใจที่จะ

ทำงานเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรและปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไปซึ่งแสดงออกโดยการให้ความพยายามอย่างเต็มที่ เพื่อความสำเร็จขององค์กรมีความภาคภูมิใจในการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานขององค์กร มีความหวังในอนาคตขององค์กร พร้อมทั้งจะปกป้องชื่อเสียงขององค์กรและมีความปรารถนาที่จะดำรงความเป็นสมาชิกในองค์กรของตน จึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความผูกพันต่อองค์กรของครูสูงจะทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mowday, Porter and Steers (1989) ที่กล่าวว่า ความศรัทธาต่อโรงเรียน คือ การแสดงถึงการที่บุคคลเข้าสู่โรงเรียนและยอมรับเอาเป้าหมายของโรงเรียนนั้นไว้ Herbert, (1976 p. 156) อ้างถึงใน Mowday, Porter and Steers (1989 p. 31) ได้กล่าวถึงความศรัทธาต่อโรงเรียน คือ การประสานพฤติกรรมบุคคลกับเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดกิจกรรมและพฤติกรรมไว้แล้ว โดยการเสนอแนวการเข้าร่วม การที่บุคคลแสดงตนว่าเห็นด้วยกับจุดหมายปลายทางของโรงเรียนและให้สัญญาต่อตนเองหรือตั้งปณิธานที่จะยอมรับจุดหมายนั้น ก็จะต้องตั้งใจให้ใช้พลังที่ยอมรับเป้าหมายขององค์กรอย่างแท้จริง และแสดงตนเข้าเป็นพวกอย่างแน่นแฟ้นแม้จะต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตัวบางอย่างก็ยอม สอดคล้องกับงานของ ภารดี คำมา (2554 : หน้า 1-2) ที่พบว่า ปัจจัยระดับครู คือ ความผูกพันต่อโรงเรียนและความสามารถในการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยการจัดการความรู้ ปัจจัยความผูกพันต่อโรงเรียนของครู และปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ตามลำดับ

1.2 การนำรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้นผู้บริหารต้องปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำตัวแปรที่คาดว่าจะ เป็นสาเหตุของประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 ตัวแปรเท่านั้นมาศึกษา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายได้เท่ากับ 0.83 แต่ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก อาจจะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่นอกเหนือจากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเชิงคุณภาพเพื่อที่จะศึกษาวิจัยในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- โกศิษฐ์ เพลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
ดุสิตนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จำเริญ จิตรหลัง. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ
แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้*.
ดุสิตนิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542) *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์
และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชาน พันธ์ทอง. (2548). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
ดุสิตนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2553). *องค์การเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้*. คนเมื่อ 25 มีนาคม 2553, จาก <http://www.kmi.or.th>.
- ภารดี คำมา. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน : การวิเคราะห์พหุระดับ*. ดุสิตนิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration : Theory research, and practice*. 7thed. New York:
McGraw– Hill.
- Leithwood, K., Jantzi, D., & Steinbach, R. (2006). *Changing leadership for changing times*. Buckingham
: Open University Press.
- McEwan, E.K.(2001). *Seven steps to effective instructional Leadership*. Thous and Oaks, California: Corwin Press.